

UNIVERZITA PARDUBICE

FAKULTA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2013

Vladimír Procházka

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Státní správa na úseku životního prostředí
Vladimír Procházka

Bakalářská práce
2013

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Vladimír Procházka**
Osobní číslo: **E08067**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa**
Název tématu: **Státní správa na úseku životního prostředí**
Zadávající katedra: **Ústav správních a sociálních věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Bakalářská práce se bude věnovat rozboru vlivu státní správy na stav a vývoj životního prostředí v ČR. Cílem práce je rozbor vlivu státní správy na stav životního prostředí v ČR.

V práci budou zpracovány mj. tyto oblasti:

- právní regulace ochrany přírody a krajiny
- politika životního prostředí
- činnost Ministerstva životního prostředí
- financování ekologických projektů státní správou
- vliv státní správy na životní prostředí v oblasti Orlicko - Ústecka

Rozsah grafických prací: –
Rozsah pracovní zprávy: cca 30 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

BÍZKOVÁ Rút. Životní prostředí v České republice v letech 1989 - 2004.

[s.l.]:[s.n.], CENIA 2005. 224 s. ISBN: 80-85087-56-1

KLAUS Václav. Modrá, nikoli zelená planeta. [s.l.] : [s.n.], Dokořán 2009. 216 s. ISBN: 978-80-7363-243-4

DAMOHOŘSKÝ Milan. Právo životního prostředí. [s.l.] : [s.n.], C.H.Beck 2007. 656 s. ISBN: 978-80-7179-498-1

TOŠOVSKÁ Eva, SIDOROV Egor, RITSCHELOVÁ Iva, FARSKÝ Miroslav.

Makroekonomické souvislosti ochrany životního prostředí. [s.l.] : [s.n.], C.H.Beck 2010. 202 s. ISBN: 978-80-7400-308-0

Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů

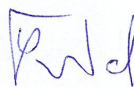
Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 244/1992 Sb., o hodnocení vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 238/1991 Sb., o odpadech, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 309/1991 Sb., o ovzduší, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 289/1985 Sb. o zemědělském a lesním půdním fondu, ve znění pozdějších předpisů

Vedoucí bakalářské práce:

JUDr. Martin Šmíd

Ústav správních a sociálních věd

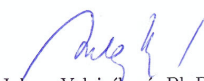
Datum zadání bakalářské práce: **1. října 2012**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2013**

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 20. října 2012

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména skutečnosti, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložil, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 12. dubna 2013

Vladimír Procházka

Poděkování

Děkuji vedoucímu mé bakalářské práce panu JUDr. Martinovi Šmídovi za odborné konzultace, cenné rady, ochotu a pomoc při zpracování této práce.

ANOTACE

Bakalářská práce popisuje vliv státní správy na životní prostředí. V první řadě nám zobrazuje stav životního prostředí z globálního hlediska a ukazuje změny životního prostředí v České republice. S tím spojenou politiku a zákonodárství. Primární stránka této práce jsou obnovitelné zdroje energií a jejich financování. Cílem je zobrazit přínos vstupu státu do této oblasti.

KLÍČOVÁ SLOVA

Životní prostředí, Environmentalismus, Obnovitelné zdroje energií,

TITLE

The government guardian ship of environment

ANOTATION

The bachelor's work describes the influence of the government control on the environment. First of all, it shows today's state of the environment from a global perspective and environmental changes in the Czech Republic, as well. The work deals with the associated environmental policy and legislation. The main aspect of this work are renewable energy resources and state support of their usage. The aim is to show the advantage of the state support in this area.

KEYWORDS

Environment, environmentalism, renewable energy resources

Obsah

Úvod.....	10
1. Životní prostředí.....	12
1.1 Člověk a příroda.....	12
1.2 Globální klima.....	12
1.3 Stav životního prostředí v ČR.....	14
2. Právní regulace v oblasti životního prostředí.....	15
2.1 Oblasti legislativy.....	16
2.2 Zákon č. 17/1992 Sb. o životním prostředí.....	17
2.3 Zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny.....	18
2.3.1 Natura 2000.....	18
2.4 Zákon č. 165/2012 Sb. o podporovaných zdrojích energie.....	19
2.4.1 Ekonomická stránka OZE.....	21
2.5. Zákon č. 100/2001 Sb. o posuzování vlivů na životní prostředí.....	23
3. Politika životního prostředí.....	24
3.1 Vývoj ekologické politiky.....	24
3.2 Politický vliv na životní prostředí v ČR.....	25
3.3 Zaměstnanost a ochrana životního prostředí.....	26
3.4 Ekonomické nástroje.....	28
3.4.1 Ekologické daně.....	29
3.4.2 Poplatky.....	30
3.4.3 Obchodovatelné emisní povolenky.....	31
4. Ministerstvo životního prostředí.....	32
4.1 Nová zelená úsporám.....	32
5. Praktická část bakalářské práce.....	34
5.1 Bioplynová stanice SilEnerg spol. s.r.o. Dolní Dobrouč.....	34
5.2 Popis projektu.....	36
5.3 Materiálové a surovinové vstupy pro zajištění provozu BPS.....	37
5.3.1 Elektrická energie.....	37
5.3.2 Teplo.....	37
5.3.3 Bioplyn.....	37
5.4 Analýza projektu.....	39
5.4.1 Energetický audit.....	39

5.4.2	Přínos pro obec.....	40
5.4.3	Náklady státu.....	41
	Závěr.....	42
	Použitý materiál.....	44
	Použité zkratky.....	45
	Příloha č. 1.	46

Úvod

Příroda, krajina, půda, vzduch – to vše je součástí člověka a proto je nutné tyto faktory chránit a věnovat jim zvýšenou pozornost. Zejména v dnešní době, kdy byl v minulých letech vyvíjen těžký průmysl a tím rozmach negativních externalit v oblasti životního prostředí. Pro to, aby člověk přinášel pozitivní vliv na přírodu a krajinu musí začít každý sám u sebe. Pro existenci člověka v dnešní době je nepostradatelné využívání přírodních zdrojů a zároveň negativní působení svojí činností na vliv životního prostředí. Zejména z důvodu ekonomického rozvoje. Pro minimalizaci těchto nežádoucích jevů a odstraňování škod napáchané na životní prostředí je nutné vynakládat nemalé finanční prostředky. Z těchto důvodů je nezbytný vstup státního aparátu.

Proto jako podnět k mé bakalářské práci je problematika zaměřená na státní správu v oblasti životního prostředí. Zájem budu soustředit hlavně na obnovitelné zdroje energií, protože právě tato problematika nese v dnešní době důležitou roli v ekonomice. Převážně z důvodu vlivu cen energií způsobené tímto rozmachem. Jako příklad uvedu bioplynovou stanici v Dolní Dobrouči, která byla zřízena pomocí státní dotace a zároveň funguje na principu legislativní úpravy, která tuto formu výroby elektrické energie umožňuje a podporuje.

Teoretická část je rozdělena na čtyři kapitoly. V té první se zaměřím na životní prostředí obecně. Stavů jaký je, stavů z globálního hlediska, kde ne vždy některé názory environmentalismu podporují a na vývoji ochrany životního prostředí v České republice zejména po roce 1989. Ve druhé části představím základní právní regulaci a legislativu, která je nutná pro ochranu přírody. Uvedu zde také zákon č. 165/2012 o podporovaných zdrojích energie, ze kterého se má práce odrážet. Ve třetí části se budu zabývat tématem politiky, jejím vývojem a působením v České republice. Důležitým ukazatelem ekonomiky je zaměstnanost, proto se zastavím u zaměstnanosti v oblasti životního prostředí, zobrazím stav i v okolních zemích, jaký má tento obor vliv na celkovou zaměstnanost. Čtvrtou částí představím působení ministerstva životního prostředí a jejich nejnovější nástroj, což je Nová zelená úsporám.

V praktické části bakalářské práce představím firmu SilEnergio spol. s r.o. Dolní Dobrouč, která provozuje bioplynovou stanici. V úvodu firmu představím a uvedu její důvod pro tuto formu podnikání. Seznámím čtenáře co nejpodrobněji s celkovým fungováním stanice pro výrobu elektrické a tepelné energie. Provedu analýzu celého projektu.

Cílem mé práce je objasnit problematiku stavu životního prostředí. Představit, jaký dopad má vstup státu do tohoto odvětví. Hlavně v oblasti obnovitelných zdrojů energií a to v místě orlickoústecka. Prověřit osobním šetřením jaký je přínos zřízené stanice pro obec. Zjistit, jak dalece je stanice pozitivní pro ovzduší a ukázat celkové náklady státu, které jsou pro tuto problematiku vynaloženy.

1. Životní prostředí

1.1 Člověk a příroda

Vztah člověka k přírodě je především a primárně vztahem ekologickým. Příroda zajišťuje základní biologické podmínky života (vzduch, vodu, potravu, prostor, výměnu látek a energií). Rovněž je to i vztah společenský, zejména ekonomický, který se řídí ekonomickými zákonitostmi. Člověk mění přírodu záměrně svojí činností, zejména získáváním z ní k uspokojování svých potřeb. Tyto aktivity přírodu mění ne vždy v pozitivním směru. Tím se člověk resp. lidstvo, dostává do rozporu se zákony přírody a narušuje její rovnovážný stav. Jedná se však o nadměrné čerpání přírodních zdrojů, zejména těch neobnovitelných. Stále jsme varováni, že zdroje končí, nebo že budou vyčerpány, a že za ně nebude náhrada. Jsou proto navrhovány nejrůznější formy regulace jejich čerpání, zejména zavádění dodatečných daní, pro zvýšení jejich ceny a tím snížení spotřeby. Přikláním se k názoru, že vyčerpávající se zdroje jsou díky růstu jejich cen v důsledku narůstající jejich vzácnosti průběžně a hladce nahrazovány zdroji jinými, případně jsou šetřeny jejich úspornější spotřebou. Rovněž je zajímavá myšlenka, kterou přednesl na závěr Montpelerinské společnosti ve Washingtonu v září 1998 P. H. Aranson: „zásoba zdrojů se zvětšuje spolu s naší zásobou vědomostí“.

1.2 Globální klima

Zdravé životní prostředí a jeho stav je nejen biologickým a ekologickým, ale i ekonomickým předpokladem, existence člověka na zemi. Lidé nadřazují krátkodobé přínosy a zisky nad dlouhodobým trvale udržitelným zdrojem. Proud, který se těmito otázkami zabývá je environmentalismus, jakožto nositel tématu globálního oteplování. Toto téma dělí lid na dvě strany. Na ty, kteří sdílí tuto „politicky korektní pravdu“ a na ty, co hledají důkazy o tom, že se toto „téma“ mýlí. Jedna skutečnost nám dokládá, jak se člověk k přírodě chová, co do ní vypouští, jak ji mění a jak se s tím příroda vyrovnává. Tu druhou skutečností bych nazval světovým názorem, který chce radikálně měnit svět, člověka, jeho chování, uspořádání společnosti popř. celý systém hodnot jen pro budoucí ekonomické zisky. Souhlasím s článkem V. Klause hovořící o vědcích, kteří silně obhajují globální oteplování: „Obhájci a propagátoři těchto velmi sporných hypotéz jsou většinou vědci, kteří ze zkoumání tohoto fenoménu – finančně i vědeckým uznáním – profitují, a spolu s nimi politikové (a na ně napojení „fellow

travellers“), kteří si na tom – při absenci jiných, pro ně politicky atraktivních témat – budují svou politickou kariéru.“ “[1]

Dle mého názoru bychom měli více sledovat vědecké výzkumy a fakta. A ani tyto znalosti o fungování změny klimatu nejsou zcela úplné. Globální klima ovlivňují stovky různých faktorů a jejich seznam se neustále rozrůstá o nové hypotézy a poznatky. Přitom jen u několika déle známých jevů je objasněn přibližný mechanismus jejich působení na stav a vývoj klimatu. Ještě větší nejasnosti ovšem panují kolem ovlivňování různých faktorů mezi sebou navzájem, zejména pokud jde o zatím nenaměřené. Jelikož jsou naše znalosti vzájemných jevů neúplné, nelze brát vážně ani klimatologické modely. I ty zdánlivě nejdokonalejší modely zahrnují jen úzký výběr klimatických faktorů a vědci, kteří se na klimatologických modelech podílejí, otevřeně přiznávají, že jejich modely nelze chápat jako realistickou předpověď. Je nutné je nazírat jako to, čím ve skutečnosti jsou, tedy jako pouhé pokusy o modelování budoucího vývoje, vyladěné na historická data. Globální oteplování se opírá zejména o škodliviny v ovzduší, kácení lesů aj. a s tím spojené zvětšování ozónové vrstvy a následného tání ledovců a zaplavení území kolem oceánů a moří.

Pokud zohledníme pouze jeden škodlivý prvek CO₂, který je fyzikálně prokázán jako jev působící na tzv. skleníkový efekt, v planetárním měřítku však nelze určit, jak významný je vliv obsahu skleníkových plynů v atmosféře na případnou změnu její teploty. Nazval bych to spíše hypotézou než jistotou. Dokonce řada odborníků představuje opačný názor, tedy že nárůst CO₂ a jím doprovázený rozmach vegetace může být ve skutečnosti lidstvu prospěšný, protože podpoří zemědělskou produkci. Koncentrace kyslíčnicku uhličitého v atmosféře planety Země roste stále stejným tempem. Za posledních deset let je to z 0,37 promile na 0,39 promile, to by podle různých propagonistů mělo způsobit zvýšení teploty, která je od začátku tohoto století stejná a to 14,5 C. Tím se nám prohlubuje myšlenka v otázce globálního oteplení být zdrženlivý. Nic nemění na tom, nebýt loajální k čistotě ovzduší, vod a vůbec přírody kolem nás, nejen v naší zemi, ale i všude ve světě. Vždy brát v úvahu udržitelný rozvoj.

Udržitelný rozvoj

Klasická definice ze zprávy Komise OSN pro životní prostředí a rozvoj (tzv. Zpráva Brundtlandové) z r. 1987 zní takto: „Udržitelný rozvoj je takový rozvoj, který zajistí potřeby

současných generací, aniž by bylo ohroženo splnění potřeb generací příštích, a aniž by se to dělo na úkor jiných národů.“

1.3 Stav životního prostředí v ČR

Otázky, pro další zkoumání jsou, jak vyrovnat udržitelný rozvoj s rozvojem ekonomickým. Protože i rozvoj ochrany přírody, půd, vod a ovzduší přináší do ekonomiky nemalé prostředky. V ČR je vývoj ochrany životního prostředí v rozvoji. Když bychom se podívali na období transformace po roce 1989, zjistíme, že v té době byl stav životního prostředí ve velmi špatném stavu. Na tomto stavu se podílela celá řada faktorů: zejména to byl samý mechanismus centrálně plánované ekonomiky, který neumožňoval internalizaci negativních ekologických externalit, ekonomický růst byl vysoce náročný na energetické a materiálové vstupy, politika, která vůbec nezohledňovala omezenost a vzácnost přírodních zdrojů a především nedostatečné investice do ochrany životního prostředí. Podle Bízkové,, se vývoj ochrany životního prostředí v ČR od roku 1989 po současnost dělí do čtyř fází lišících se chodem dění, které vedlo ke změnám v životním prostředí. Období od roku 1989 do roku 1992 lze nazvat zakladatelským obdobím, následuje implementační období od roku 1993 do roku 1998, poté do roku 2003 tzv. předvstupní období a od 1. května 2004 období evropské“[2] Předvstupní období bylo zaměřeno na přípravu České republiky na vstup do Evropské unie. Dá se říct, že doposud dané právní předpisy byly nahrazeny novými. Výsledkem předvstupního období bylo, že Česká republika dostala přiřazeno od Evropské komise 3 přechodná období k vytvoření:

- směrnice s nakládání s obaly a obalovými odpady
- směrnice k čištění městských odpadních vod
- termín dodržení emisního limitu pro oxid siřičitý

Stav složek životního prostředí se stabilizoval na úrovni „horšího průměru EU“. V této době se snížil i zájem veřejnosti a investice k ochranám klesly na 1 % HDP. „Znečištění ovzduší bylo na počátku zakladatelského období objektivně i subjektivně nejpalčivějším problémem životního prostředí České republiky. Měrné emise většiny hlavních znečišťujících látek, zejména tuhých látek, oxidu siřičitého a oxidů dusíku, patřily k nejvyšším na světě a imisní zátěž vyvolávala v některých oblastech, především v severozápadních Čechách

a na severní Moravě, závažné zdravotní problémy obyvatelstva i plošné poškození lesních porostů.“[2]

„První generace nové komplexní právní úpravy ochrany ovzduší přijatá již v roce 1991, byla zaměřena na dosažení co největšího snížení znečištění ovzduší v co nejkratším čase a obsahovala celou řadu transformačních prvků. Konečný termín realizace opatření k zásadnímu snížení emisí byl stanoven konec roku 1998. Na základě přijaté legislativy se uskutečnil rozsáhlý a z hlediska rychlosti unikátní program snížení emisí. Koncem 90. let se emisní i imisní situace víceméně stabilizovala a pozornost se obrátila na transpozici právních předpisů Evropských společenství, která byla ukončena v roce 2002 přijetím nového zákona o ochraně ovzduší a příslušných prováděcích předpisů. Ve společnosti převládalo přesvědčení, že problém znečištění ovzduší byl v podstatě vyřešen, byť tomu tak není. Sledování jakosti ochrany ovzduší se dělí na dvě oblasti:

- emisní, emise znečišťujících látek do ovzduší
- imisní, vyjádřenou koncentrací znečišťujících látek v ovzduší.“[2]

Pokles emisí v letech 1993 – 1998 byl způsoben ekologizačními opatřeními na velkých a středních zdrojích znečištění, tedy odsířením, odprašením a denitrifikací. Mimořádný pokles byl zejména u tuhých látek a oxidu siřičitého.

I v případě ne zcela vysokých investic do ochrany životního prostředí je evidentní, že ČR směřovala k výraznému zlepšení. Tyto pozitivní dopady na přírodu někdy s sebou přinesly i negativní dopady v ekonomice. Jednalo se např.: o omezení výroby, především z důvodu zvyšování investičních nákladů pro odsířování apod., ale také zvyšování nákladů ve státní správě a to z důvodu legislativního plnění.

2. Právní regulace ochrany přírody a krajiny

„Protože životní prostředí, jeho ohrožování a poškozování, nezná hranic, nelze ani právo životního prostředí vytvářet v jednotlivých státech zcela izolovaně, bez vzájemné koordinace ochrany na mezinárodní úrovni. Na ní do značné míry závisí i sama účinnost práva jako nástroje ochrany. Právo životního prostředí se proto postupně vyvíjí jako třívrstevný systém mezinárodního, evropského komunitárního a národního (v našem případě českého) práva, přičemž jsou tyto úrovně mezi sebou intenzivně vzájemně propojeny, provázány a mezi sebou

reagují. Právo životního prostředí je mladou disciplínou, v níž se většina právních norem začala vytvářet až v posledních desetiletích. Nejsou zde proto takové poznatky z tvorby a aplikace dřívějších úprav, na které může navazovat většina ostatních právních oborů. Právo životního prostředí je proto v oblasti právní vědy i legislativy velmi dynamickým oborem. Výsledky mezinárodní spolupráce jsou a nadále budou základem, který bude určovat směr dalšího vývoje českého práva životního prostředí.“ [4]

Základním zákonem v České republice je Ústavní zákon, kde nalezneme spoustu prvků související s ochranou životního prostředí. V preambuli ústavního zákona České republiky je uvedeno:

„...demokratický stát, založený na úctě k lidským právům a na zásadách občanské společnosti, jako součást rodiny evropských a světových demokracií, odhodláni společně střežit a rozvíjet zděděné přírodní a kulturní, hmotné a duchovní bohatství, odhodláni řídit se všemi osvědčenými principy právního státu...“ Dále je v článku 7 stanoveno: „Stát dbá o šetrné využívání přírodních zdrojů a ochranu přírodního bohatství.“[5]

2.1 Oblasti legislativy

Právní legislativu ochrany životního prostředí tvoří zákony, nařízení vlády a vyhlášky v jednotlivých oblastech. Ministerstvo životního prostředí České republiky tuto právní legislativu rozdělilo na 16 oblastí:

1. Životní prostředí – všeobecně - 17/1992 Sb. Zákon o životním prostředí
2. Vodní hospodářství
3. Odpadové hospodářství
4. Ochrana ovzduší
5. Ochrana přírody
6. Ochrana půdního fondu a lesního hospodářství
7. Geologie a hornictví
8. Územní plánování a stavební řád
9. Posuzování vlivů na životní prostředí
10. Nakládání s chemickými látkami
11. Prevence závažných havárií
12. Geneticky modifikované organismy

13. Integrovaná prevence znečišťování

14. Energetika

15. Hluk

16. Ochrana klimatu

Každá oblast má své důležité zastoupení v celém právním systému ochrany životního prostředí a jeho složek.

2.2 Zákon č. 17/1992 Sb. o životním prostředí [6]

Důležitým pramenem všeobecně pro ochranu životního prostředí je zákon č. 17/1992 Sb. o životním prostředí, vycházející ze skutečnosti, že je člověk spolu s ostatními organismy neoddělitelnou součástí přírody a zároveň připomínající si vzájemnou závislost. Poukazuje na to, že má člověk právo přetvářet přírodu v souladu s principem trvale udržitelného rozvoje a zachování příznivého životního prostředí budoucím generacím. Hlavním účelem tohoto zákona je udávat povinnost právnickým a fyzickým osobám zlepšovat stav životního prostředí zejména při využívání přírodních zdrojů. Zákon vymezuje Životní prostředí takto: „Životním prostředím je vše, co vytváří přirozené podmínky existence organismů včetně člověka a je předpokladem jejich dalšího vývoje. Jeho složkami jsou zejména ovzduší, voda, horniny, půda, organismy, ekosystémy a energie.“ Zákon také vymezuje pojmy s životním prostředím související, jako je ekosystém, ekologická stabilita, únosné zatížení území, trvale udržitelný rozvoj, co je to přírodní zdroj aj.

Stanovený zákon se také zabývá zásadami ochrany, jako je určení přípustné míry znečištění s přihlédnutím možného kumulování negativního působení. Určuje povinnosti pro zhodnocování konkrétních situací u příslušných orgánů, především pro ty, kteří využívají území nebo přírodní zdroje, projektují nebo odstraňují stavby. Každý kdo hodlá zavést do výroby, oběhu či spotřeby technologie, výrobky a látky, či kdo hodlá dovážet, má rovněž povinnost zabezpečení podmínek ochrany životního prostředí. Dále zákon ukládá povinnost, pro všechny, kteří zjistí, že hrozí poškození životního prostředí nebo že k němu již došlo, provést nezbytná opatření k odvrácení hrozby nebo zmírnit následky a ohlásit tyto skutečnosti orgánu státní správy, ne však v ohrožení života či zdraví osoby své nebo blízké. Je zde také myšleno na odpovědnost za případné škody na životním prostředí a sankce s tím spojené.

2.3 Zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny [7]

Zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny je zákon zaměřený na velice široký okruh témat. V posledních letech prošel spoustou změn. Hlavním účelem a posláním tohoto zákona je přispět k udržení a obnově přírodní rovnováhy v krajině, k ochraně přírodních hodnot a krás, k šetrnému hospodaření s přírodními zdroji a to vše se spoluúčastí krajů, obcí, vlastníků a správců pozemků.

Vymezuje zde povinnosti související s obecnou ochranou přírody, rostlin, živočichů, dřevin a zároveň povinnosti o povolení kácení a následné výsadby. Zákon zde vymezuje kategorie zvláště chráněných území:

- národní parky
- chráněné krajinné oblasti
- národní přírodní rezervace
- národní přírodní památky
- přírodní památky

Všechny tyto kategorie mají svá specifická pravidla. Jedná se vždy o geografické vymezení resp. vytyčení daného území a u většiny těchto území jsou převážně vydávány zákazy. Tyto zákazy se týkají odpadového hospodářství, pravidla pro výstavbu, provozu motorových vozidel, pořádání veřejných akcí či sběru plodů, rostlin a lovu zvěře. Čtvrtá část zákona se zabývá postupem při vytváření soustavy NATURA 2000 a o její ochraně, jakožto Evropsky významné lokality. Následně se zákon zabývá poplatky, zvláštní ochranou vybraných živočichů a rostlin, pravidla pro vstup na chráněné území aj.

2.3.1 NATURA 2000 [13]

- **soustava chráněných území**, které vytvářejí na svém území podle jednotných principů všechny státy Evropské unie. Cílem této soustavy je zabezpečit ochranu těch druhů živočichů, rostlin a typů přírodních stanovišť, které jsou z evropského pohledu nejcennější, nejvíce ohrožené, vzácné či omezené svým výskytem jen na určitém území (endemické). Vytvoření soustavy Natura 2000 ukládají dva nejdůležitější právní předpisy EU na ochranu přírody:

- 1) **směrnice 2009/147/ES (nahradila směrnicí 79/409/EHS), o ochraně volně žijících ptáků („směrnice o ptácích“)**

2) směrnice 92/43/EHS, o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin („směrnice o stanovištích“)

2.4 Zákon č. 165/2012 Sb. o podporovaných zdrojích energie [8]

Výše uvedené zákony jsou základem právní regulace životního prostředí. Náš právní řád obsahuje ke každé dílčí složce velké množství zákonů a regulací. Tato práce je zaměřena na oblast energetiky, zejména na energii z obnovitelných zdrojů, konkrétně na bioplyn vyrobený z biomasy. A právě nejnovější zákon s tím související je zákon č. 165/2012 Sb. o podporovaných zdrojích energie a změně některých zákonů ze dne 31. ledna 2012. Tímto zákonem se ruší zákon č. 180/2005 Sb. o podpoře výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie a změně některých zákonů. Téma „obnovitelné zdroje“ je dnes velice medializované jako kontroverzní, zejména pro to, že se to týká všech občanů. Nabízí se spousta otázek, do jaké míry se naše životní prostředí zlepšilo či do jaké míry jsou tyto energie ekonomicky udržitelné. Proto se zaměříme na tento zákon, který platí od roku 2013 s určitými výjimkami.

Pojem obnovitelné zdroje:

Rozumí se tím nefosilní přírodní zdroje energie, jimiž jsou energie větru, energie slunečního záření, geotermální energie, energie vody, energie půdy, energie vzduchu, energie biomasy, energie skládkového plynu, energie kalového plynu a energie bioplynu. Hlavním účelem zákona je zájem ochrany klimatu a ochrany životního prostředí, podpora využití obnovitelných zdrojů energie, zajistit trvalé zvyšování podílu obnovitelných zdrojů na spotřebě primárních energetických zdrojů, přispět k šetrnému využívání přírodních zdrojů a k trvale udržitelnému rozvoji společnosti a také tvořit podmínky pro naplnění indikativních cílů podílu elektřiny z obnovitelných zdrojů. Podpora se vztahuje na výrobu elektřiny ve výrobnách na území České republiky připojených elektrizační soustavy přímo, prostřednictvím odběrného místa s výjimkou větrných elektráren umístěných na rozloze 1 km² o celkovém instalovaném výkonu nad 20 MWh. V případě biomasy se podpora vztahuje na druhy a způsoby využití biomasy, které z hlediska ochrany životního prostředí stanoví prováděcí právní předpis. V případě elektřiny vyrobené využitím energie slunečního záření došlo s účinností dnem 1. března 2011 ke změně a podpora se vztahuje pouze na výkon výroby do 30 kWp umístěna na střešní konstrukci či na

obvodové zdi s pevným základem evidované v katastru. Bohužel, tento paragraf nabyt v platnost až v roce 2011, kdy už na našem území fungovalo nesčetné množství fotovoltaických elektráren.

K této problematice se poohlédneme do historie, kdy se dá říct, že Česko dosud nemá řádnou koncepci energetiky a samo prošlo od 2. sv. války bouřlivým vývojem často bez možnosti jít vlastní cestou. Od roku 1948 šlo směrem k těžkému průmyslu a masivní energetika byla založena na fosilních palivech, což v případě Československa bylo uhlí a dovážená ropa. V industriální době byla postavena řada tepelných elektráren a masivně se likvidovali malé elektrárny vodní, což vedlo k velkým škodám na životním prostředí. Vznikly velké hydroelektrárny s přehradami a v 70. letech se postupně začaly stavět jaderné elektrárny. Nyní vznikají elektrárny fungující na principu obnovitelného zdroje. Z již výše uvedených zákonů, a za málo pár let kolika změnami již prošly, lze říct, že jsme země bez koncepce energetiky. Pro rozvoji společnosti je a vždy byla energie limitujícím faktorem vývoje. Ne jinak je to i v globalizovaném moderním světě. Do popředí se však dostávají potraviny a pitná voda i voda jako součást života a faktor pro výrobu potravin. Obojí je toto spojeno s přírodou a zejména s půdou. Potraviny jsou také jistou formou energie. Půda – voda – rostlina – člověk je též limitující vztah k životu a rozvoji. Většinou dnes o půdě slyšíme, že je spíš předmětem spekulací a ne přírodním bohatstvím. Často je půda pokryta fotovoltaickými elektrárnami, které povolila určitá skupina lidí, zejména podílející se na tvorbě zákonů a celé právní regulace. Je na místě provést bilanci co je za co a co je pro nás výhodnější. Co se půdy týká v naší zemi, se dá říct, že nám zůstává, co zbude, o co nemají zahraniční investoři zájem. Správná cesta se stále hledá a nyní se zdá, že je ulička nejslepější, co kdy zatím byla. Zřejmě volná ruka trhu to nevyřeší.

Nový zákon určuje formy podpory elektřiny z obnovitelných zdrojů a to formou zeleného bonusu nebo výkupních cen za elektřinu. Možnost zvolit si podporu elektřiny formou výkupních cen má pouze výrobce využívající energii vody, a to ve výrobně o instalovaném výkonu do 10 MW a ostatní do 100 kW. V případě zvolení formy podpory nelze podpory kombinovat. Zelený bonus je stanoven v Kč/MWh a poskytován v ročním či hodinovém režimu.

2.4.1 Ekonomická stránka OZE

Zmapujeme nyní ekonomickou stránku věci, v případě ponecháme-li stranou diskusi, zda mají či nemají být solární elektrárny zvýhodněny. Jestliže se stát rozhoduje pro podporu jakéhokoli odvětví, má tři možnosti:

- **investiční pobídky:**

- daňové prázdny
- zrychlené odpisy
- pozemky zdarma
- právní služby zdarma
- dotace na rekvalifikaci aj.

Těchto nástrojů stát používal a používá. Je otázka, zda je to správné, či nikoli, ale nikdy se nestalo, že by se objevil z těchto pobídek takový účet, jako je v případě fotovoltaických elektráren. Investiční pobídky by se měly držet v určitých mezích. Příjemce na ně nemá nárok ze zákona.

- **dotace na jednotku:**

Tento mechanismus funguje v případě stavebního spoření či penzijního připojištění. Zde je zakomponován horní limit podpory a tím jsou veřejné finance chráněny.

- **cenové regulace:**

Podpora tohoto typu patří spíše k těm škodlivějším možnostem podpor, deformující trh. Cenová zátěž se rozkládá na trhu nerovnoměrně. Například na regulaci nájemného nejvíce prodělali nájemníci v „tržních“ bytech, jelikož platili nájemné zkreslené směrem nahoru v důsledku existence velkého množství regulovaných bytů. Podobně jako v případě cenové regulace solární energie na ni doplatili velkooběratelé, což je především průmysl.

Makroekonomické důsledky patrně nikdo nepromýšlel předem, protože by k této situaci nemohlo dojít. Zřejmě nastala chyba v celkové konstrukci zákonů zejména u kritéria návratnosti investice, což zákon č. 180/2005 Sb. o podpoře výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů umožňoval a to v době patnácti let v případě splnění náležitých technických podmínek. Tento zákon také umožňuje, aby byla zachována výše výnosů za jednotku elektřiny z obnovitelných zdrojů při podpoře výkupními cenami po dobu 15-ti let od roku uvedení zařízení do provozu tak, aby se zohlednil index cen průmyslových výrobců jako minimální. Vůči jiným živnostníkům je tato podpora tohoto odvětví nespravedlivá.

Vyhláška Energetického regulačního úřadu z 30. listopadu 2005 konkretizuje již zmíněnou patnáctiletou zákonnou garanci. Uvádí, že výrobce má dosáhnout:

„a) přiměřeného výnosu z vloženého kapitálu za dobu životnosti výroben elektřiny, který je určen průměrným váženým nákladem kapitálu

b) nezáporné velikosti čisté současné hodnoty toku hotovosti po zdanění za celou dobu životnosti výroben elektřiny, při využití diskontní míry ve výši průměrného váženého nákladu kapitálu“.

Váženými průměrnými náklady kapitálu se pro účely vyhlášky míní „vážený průměr očekávané úrokové sazby pro úvěry na investice do projektů na využití obnovitelných zdrojů pro výrobu elektřiny a očekávaného výnosu vlastního kapitálu investora do projektů na využití obnovitelných zdrojů pro výrobu elektřiny“. Výsledkem zůstává, že ERÚ na účet spotřebitelů garantuje fotovoltaickým elektrárnám dosažení očekávaného výnosu vlastního kapitálu. A výše uvedený zákon zajistil investorům do solárních elektráren bezrizikový výnos.

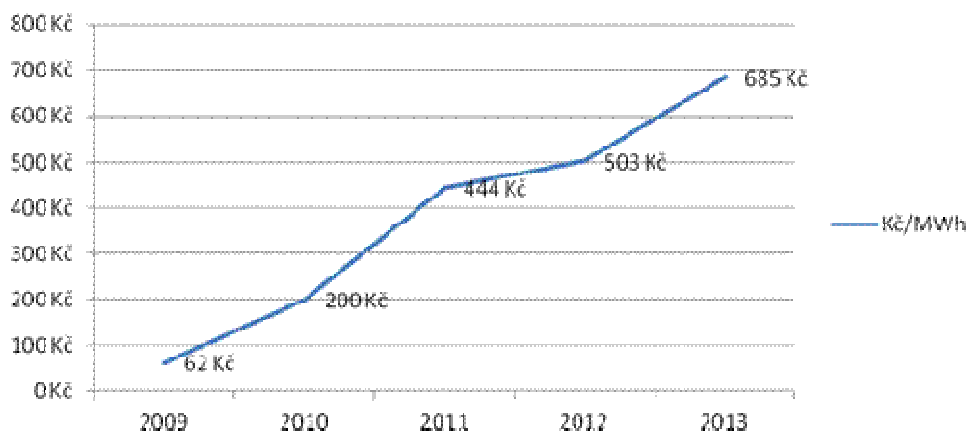
Nejohroženější skupinou, která může mít z důvodu nárůstu celkové platby za elektřinu díky rozvoji fotovoltaických elektráren a nárůstu ceny příspěvku na obnovitelné zdroje energie v globální konkurenci existenční problémy, by byly velké podniky, pro řadu nadnárodních korporací a investorů by to byl signál o odstěhování výroby z ČR. Také domácnosti, kdy by se především chudší část obyvatelstva díky tomuto rozvoji dostala do skupiny ohrožené chudobou. Avšak díky zásahu následné vlády byl odstraněn rozsáhlý exces v rámci podpory tzv. Alternativních zdrojů energie. Příčiny však zůstávají a v modifikované míře budou české firmy i jednotlivé domácnosti zatěžovat i nadále.

Cena elektřiny se skládá z několika složek:

- ❖ silová elektřina – nejsilněji zastoupena, tvoří přibližně 44%
- ❖ částka za distribuci – 32%
- ❖ příspěvek na obnovitelné zdroje
- ❖ jiná – přenos elektřiny a jiné služby

Příspěvek na obnovitelné zdroje neustále roste. Příčina růstu této částky je také zapříčiněna vlivem ministerstva financí, které snížilo dotaci brzdící prudký růst ceny. Vývoj příspěvku je zobrazen v následujícím grafu, kde částka zobrazuje výši příspěvku placenou zákazníkem za každou spotřebovanou MWh.

Vývoj příspěvku na OZE

Graf č. 1, [14]

2.5 Zákon č. 100/2001 Sb. o posuzování vlivů na životní prostředí [9]

V poslední části v rámci právní regulace je uveden zákon č. 244/1992 Sb. o posuzování vlivů rozvojových koncepcí a programů na životní prostředí, který byl novelizován a nahrazen zákonem č. 100/2001 Sb. o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů. Tento zákon upravuje posuzování vlivů na životní prostředí a postup fyzických a právnických osob, správních úřadů a územních samosprávných celků při tomto posuzování. Jedná se zejména o záměry, které by mohly negativně působit na životní prostředí. Cílem a účelem daného zákona je získat objektivní odborný příklad pro vydání rozhodnutí. Posuzování zahrnuje zjištění, popis, posouzení a vyhodnocení předpokládaných přímých a nepřímých vlivů provedení i neprovedení záměru na životní prostředí. Vychází se ze stavu prostředí v dotčeném území a v době oznámení záměru. Oznámení o záměru předkládá fyzická nebo právnická osoba Ministerstvu životního prostředí nebo orgánu kraje v přenesené působnosti. V zákoně jsou rovněž zakotveny náležitosti dokumentace potřebné k oznámení, povinnosti pro státní orgány k vytvoření posudku a vydání stanoviska a pravidla pro veřejné jednání či zveřejnění informací. Příslušný úřad uchovává podklady zpracované při posouzení vlivů na životní prostředí podle tohoto zákona po dobu 10 let od vydání stanoviska. Dále se postupuje podle zvláštních právních předpisů.

3. Politika životního prostředí

3.1 Vývoj ekologické politiky

Ekologická politika dnes zaujímá významné místo mezi jednotlivými politikami evropských společenství a tyto značně ovlivňuje. Vývoj postoje společenství k otázkám ochrany je prakticky totožný s celosvětovým vývojem v této oblasti. Jako první nepřímou zmínkou o ochraně životního prostředí obsahovala smlouva z roku 1959 o Euroatomu, ale pouze v souvislosti s ochranou pracovníků proti ionizujícímu záření.

O uvědomělé a koncepční ochraně životního prostředí tak lze hovořit až od začátku 70. let 20. stol., kdy se objevilo ve zprávách Římského klubu varování, že další ekonomický růst, spojený s rostoucími objemy surovinových a energetických vstupů do ekonomiky a s rostoucí produkcí odpadu, narazí na své limity v podobě omezenosti přírodních zdrojů. Mezinárodní konference o životním prostředí ve Stockholmu v roce 1972 přinesla množství podnětů k ochraně na úrovni EHS. O rok později vznikla komise na ochranu životního prostředí a zároveň první akční plán. Důležitým mezníkem je vznik Kohezního fondu neboli Fondu soudružnosti

z roku 1994, který mj. financuje projekty na ochranu životního prostředí a poskytuje pomoc zemím, jejichž HDP na obyvatele je nižší než 90% průměru EU. V následujících obdobích jsou uváděny akční plány v oblasti životního prostředí.

Politika životního prostředí se pro svůj průřezový charakter dotýká nejen všech odvětví a oborů národní ekonomiky, resp. jejich podílu na celkové tvorbě výstupu, ale i základních charakteristik chování ekonomiky včetně její schopnosti přizpůsobit se vnějším či vnitřním podnětům. Tyto podněty mohou pocházet buď ze strany poptávky (změny v demografickém složení obyvatelstva, změny spotřebních preferencí), či ze strany nabídky, kde hrají velkou roli inovace.

V ekonomice ČR mají velký vliv i vnější faktory jakou jsou ceny surovin na světových trzích, zejména ropy, kolísání měnového kurzu či vstupy zahraničních kapitálů. Podněty ke strukturálním změnám mohou představovat také opatření hospodářské politiky státu a jednotlivých odvětvových politik a jejich nástrojů. Z vnější úrovně to jsou legislativní opatření Evropského společenství a následně mezinárodní úmluvy. Hospodářská politika jako jeden z faktorů ovlivňujících strukturální změny brala po dlouhé období zřetel především na materiálovou a fondovou náročnost jednotlivých odvětví spolu s jejich náročností na pracovní sílu. Teprve až v posledních několika desítek let je tato náročnost rozšířena

o environmentální náročnost jednotlivých odvětví, resp. příspěvku na celkové znečištění životního prostředí. Z makroekonomického hlediska je zřejmé, že produkce jednotlivých odvětví provádí znečištění, které negativně dopadají na životní prostředí.

3.2 Politický vliv na životní prostředí v ČR

Politický vliv na životní prostředí v České republice se nejsilněji projevuje v období transformace z přechodu z centrálně plánované ekonomiky na ekonomiku tržní. Jedná se o zásadní strukturální změny, které mají dopad nejen pro dnešní dobu, ale také pro budoucí generace. Struktura ekonomiky byla založena především na těžkém průmyslu a s tím spojené velice silné energetické nároky. Tyto nároky byly kryty elektřinou vyrobenou převážně v hnědouhelných elektrárnách spalující vysoce sirnaté hnědé uhlí bez odsiřovacích technologií či bez zařízení odstraňující tuhé částice čímž se emitovalo extrémní množství látek znečišťující ovzduší.

Neblahý vliv na čistotu vodních toků, na přírodu a krajinu měla též socialistická zemědělská velkovýroba. Pole se scelovaly, vápnilo, nadměrně se hnojilo umělými hnojivy a používaly se přípravky na ochranu rostlin. „Empirické potvrzení negativního dopadu odvětvové struktury ekonomiky Československa na kvalitu životního prostředí vyplývá např. z výsledků komparativní studie německých ekonomů (Janicke et al., 1987). Ti analyzovali dopad ekonomické struktury na životní prostředí v 31 zemích v letech 1973 – 1983. Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD) a Rady vzájemné hospodářské pomoci (RVHP) založili komparaci „agregovaný index dopadu na životní prostředí“, který sumarizoval reprezentační produkty odvětví s nejsilnějším negativním vlivem na kvalitu životního prostředí (např. primární zdroje energie, surová ocel, objem nákladní dopravy, výroba cementu aj.)“ [3] Ve výsledku Československo získalo druhé místo, ale pokud jde o velikost negativního dopadu vybraných indikátorů na životní prostředí.

Zásadní strukturální změny proběhly až v 90. letech, kdy byly realizovány nejvýraznější mezisektorové přesuny a to snížení podílu průmyslové a zemědělské výroby na růstu produkce. Příčinou tohoto snížení byl také rozpad RVHP. V této době se snížil objem tuhých emisí o 30%, emisí oxidu siřičitého o 24% a oxidů dusíku o 23%. Z druhé strany se vše také negativně projevilo v prudkém poklesu HDP v roce 1993. V následujícím období začal průmysl i sektor služeb růst, avšak odlišnou dynamikou. V průmyslové výrobě poklesl význam textilního, oděvního, kožedělného, dřevařského a strojírenského průmyslu a naopak

zesílil význam rafinérie ropy, výroby a rozvodu energií a plastikářského průmyslu, tzn. environmentálně náročnějších vstupů. Avšak v celkovém měřítku emise SO₂ nadále klesaly.

V roce 1994 začaly vznikat některé platby na podporu krajiny. Ekonomika se tímto oživila díky poptávce, především po investicích. V tomto roce tvořily investice do ochrany prostředí 8% z celkových investic. Důležitým ukazatelem je prudký nárůst investic do ochrany životního prostředí v roce 1997 zejména u energetiky a to o 87%. Důvodem byla realizace společnosti ČEZ ekologického a rozvojového programu, který byl v běhu od roku 1992. V tomto období ekonomika prudce poklesla a její vzestup byl až po roce 1999, kdy se podařilo konsolidovat bankovní sektor, a na významu začaly nabývat podniky pod zahraniční kontrolou. Zhruba od roku 2001 nebyly strukturální změny na makroekonomické úrovni již příliš významné. Vliv na politiku se odráželo v předcházení klimatickým změnám, a to v podrobnějším sledování vývoje emisí hlavního skleníkového plynu CO₂. Výsledkem pohledu na tento vývoj je razantní pokles plynu až do roku 2000, následná stagnace a v letech 2005 – 2007 náznak mírného vzestupu. Příčinou je velký růst mobilních zdrojů jako znečišťovatelů ovzduší. Na druhou stranu je protiváhou mírný růst železniční nákladní dopravy a to 3,3% v roce 2007. [3]

3.3 Zaměstnanost a ochrana životního prostředí

Mezi hlavní faktory makroekonomických cílů každého státu je zajištění vysoké úrovně zaměstnanosti. Opačný jev s sebou nese ekonomické ztráty, protože se produkt pohybuje pod potencionální úrovní. Existují dílčí studie, které dokládají, že ochrana životního prostředí vyvolává nové aktivity a vytváří nové pracovní příležitosti. V posledních několika málo letech na toto téma probíhají různé diskuse a to i na úrovni Evropské komise. Ta již delší dobu poukazuje na průnik těchto dvou politik. Většina studií se věnuje převážně dílčím tématům. Velký potenciál pro absorpci kvalifikované pracovní síly je především environmentální poradenství, odpadové hospodářství a recyklace, mezinárodní obchod s odpadem, sanace a čištění půdy a vody, snížení hluku a vibrací, ekologicky šetrná výstavba budov, rozšiřování národních parků a chráněných oblastí a udržitelná ekoturistika. Jsou technologie, které jsou součástí výrobního procesu, a proto je složité je sledovat odděleně. Mnohé produkty, určené k ochraně životního prostředí mají víceúčelové využití a bylo by obtížné nalézt mechanismus, jak vyčlenit zaměstnanost spojenou s produkcí neenvironmentálních produktů.

Úsilí o zlepšování kvality životního prostředí vytváří nová pracovní místa, vedle toho udržuje stávající pracovní místa, která by s absencí politiky životního prostředí převážně

zanikla. Příkladem pozitivního dopadu může být i environmentální regulace, která stimuluje poptávku po ekologicky šetrných výrobcích. V každém případě mohou tyto nástroje dopadat na zaměstnanost i negativně. Zejména tehdy jestliže se různé regulativy promítnou do vyráběných produktů nebo se zvýší ceny služeb a tím sníží poptávka. V případě růstů těchto výdajů mohou mít dopad na další rozšiřování výrobní kapacity podniku a sníží se jeho konkurenceschopnost s dopadem na snížení počtu pracovních míst. Hypoteticky to může mít dopad přesunu nových výrobních kapacit do zemí, kde tato různá regulativa neexistují. Dle různých průzkumů se zatím nezjistilo, že by regulativa životního prostředí zlikvidovala podnik či firmu. Většinou jsou tyto dopady v kombinaci s dalšími faktory (např: špatný management, ztráta trhů, zvýšení cen vstupů aj.). Mezi první souhrnné informace některých environmentálních aktivit, které se přímo podílejí na vytváření pracovních míst, byly shromážděny v rámci OECD od roku 1997 do roku 1999. Údaje v níže uvedené tabulce jsou orientační z důvodu různých metod šetření.

Přímé dopady environmentálních aktivit na zaměstnanost ve vybraných zemích

Země	Celková zaměstnanost v environmentálním sektoru	Podíl na celkové zaměstnanosti
Rakousko	85 348	2,3
Belgie	49 400	1,3
Dánsko	61 000	2,5
Finsko	23 950	1,1
Francie	310 400	1,4
Německo	1 134 100	3,2
Nizozemí	92 193	1,3
Portugalsko	17 864	0,4
Španělsko	219 382	1,7
Švédsko	61 290	1,5
Velká Británie	279 700	1,0

Pramen: OECD (2004)

Z těchto analyzovaných zemí činí průměr 1,6%. Avšak některá opatření politiky životního prostředí mohou mít i nepřímé dopady na zaměstnanost. Například růstem výdajů na ochranu prostředí může zvýšit počet pracovních míst v řetězci dodavatelských oborů, které dodávají pro environmentální aktivity meziprodukty či jiné služby. Pro úvahu dopadu zaměstnanosti v oblasti životního prostředí nestačí provést bilanci jen přímých, nepřímých či krátkodobých nebo dlouhodobých dopadů, ale je nutné brát v potaz i jiné momenty. Týká se to převážně programů, které si dávají za cíl zvýšit celkovou zaměstnanost, zejména zaměstnanost určitých cílových skupin. Otázkou zůstává, zda zvýšení zaměstnanosti jedné cílové skupiny není na úkor zhoršení vyhlídek na práci jiných nepodporovaných pracovníků. Na některé ekonomické subjekty negativně může působit zavedení např. zdanění energií, což může mít za následek snížení výstupů energeticky náročných produktů. Na druhou stranu, pozitivní dopad tohoto jevu může mít jiný ekonomický subjekt (např. výrobce vyrábějící energeticky úsporné zařízení či může růst poptávka po energeticky méně náročných substitutech). Pracovní místa spojená s ochranou životního prostředí budou udržitelná pouze za předpokladu, že budou průběžně a bez větších výkyvů realizovány výdaje na ochranu životního prostředí v dlouhodobém časovém horizontu, ať již z veřejných či soukromých zdrojů.“[3]

Zaměstnanost v oblasti ekologie ovlivňují i jiné faktory. Jedná se také o vazby mezi environmentální politikou a technickým pokrokem. Je-li nový ekologicky šetrný produkt uváděn na trh, vytváří novou poptávku, která zvyšuje zaměstnanost. Je však nutné brát v potaz hodnotu elasticity substituce mezi tímto a ostatním produktem. V případě negativního dopadu na zaměstnanost snížením poptávky po starším produktu, je nutné pro zvýšení poptávky investovat do procesních inovací. V současné době probíhají, nejen u nás v ČR, programy energetických úspor, které zachovávají pracovní místa i v regionech zasažených ekonomickou krizí. V roce 2009 vyhlásil i prezident USA jako jedno z opatření proti nezaměstnanosti program energetických úspor, kde proběhlo zhruba na milionu budov zateplení. Přínosem je úspora pro domácnosti, snížení škodlivých emisí a vytváření pracovních míst. V ČR je v tomto směru vytvořen program „Zelená úsporám“, a nově se připravuje „Nová zelená úsporám“.

3.4 Ekonomické nástroje

Ekonomické nástroje působí na chování znečišťovatelů nepřímo prostřednictvím trhu. Jedná se o nástroje fungující na principu převedení externích nákladů do nákladů původce

(daně, poplatky, pokuty, platby za obchodovatelná práva na znečištění, platby za kompenzaci způsobených škod na životním prostředí). Cílem je zvýšit náklady původcům znečištění, kteří svojí činností negativně působí na životní prostředí. Dalším způsobem podpory jsou příspěvky k nákladům na zamezení znečištění (dotace, daňové úlevy).

3.4.1 Ekologické daně

Jedná se zejména o daně související s ochranou životního prostředí. Cílem výběru těchto daní je předpoklad, společně s jinými nástroji, dosažení environmentálních cílů. Tyto prostředky plynou do státního rozpočtu, kde se mohou použít na jiné pro ekologické činnosti nebo jinak podpořit příjmovou stránku rozpočtu. Tento nástroj může rovněž přinést daňové snížení v jiné oblasti (např. snížení daní na sociální pojištění a tím pozitivně stimulovat zaměstnanost). Nově zaváděné ekologické daně mají primárně ovlivnit postupné nahrazování ekologicky škodlivých výrobků výrobky méně škodlivými.

Ekologická daň se vztahuje na:

- pevná paliva
- zemní plyn
- elektřinu

Tuto daň upravuje zákon č. 261/2007 Sb. o stabilizaci veřejných rozpočtů.

Předmětem daně u pevných paliv je:

- černé uhlí
- hnědé uhlí
- koks
- ostatní uhlovodíky

U plynu se jedná o druh vymezený různými nomenklaturami. U elektřiny je vyjmuta elektřina vyrobená ekologicky. U každého předmětu daně zákon upravuje sazbu, způsob výběru apod.

V ČR je také uzákoněna **eko** daň na motorová vozidla. Tento nástroj rovněž spadá do cílů environmentálních. Podpora je obnova vozových parků v ČR. Předmětem této daně jsou vozidla starší stanovených let. Zohledňuje se zde také emisní plnění pod označením EURO. Nastaveny jsou tři sazby a to: 3000 Kč, 5000 Kč a 10 000 Kč. Od roku 2014 dojde k úpravám.

3.4.1 Poplatky

Jsou to povinné zákonem stanovené platby za znečišťování životního prostředí nebo za využívání přírodních zdrojů. Uvedená tabulka zobrazuje druhy poplatků a zároveň příjemce těchto poplatků.

Druhy poplatků [10]

<i>Název poplatku</i>	<i>Příjemce</i>
Ovzduší	
Poplatky za znečišťování ovzduší (rozlišuje se zde velikost stacionárních zdrojů)	SFŽP 100%
Poplatky za výrobu a dovoz regulovaných látek a výrobků, které je obsahují	SFŽP 100%
Půda	
Odvodny za odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu	Obec 10% SFŽP 15% Státní rozpočet 75%
Poplatek za odnětí dle lesního zákona	Obec 40% SFŽP 60%
Voda	
Poplatek za odebrané množství podzemní vody	SFŽP 50% Kraj 50%
Poplatky za vypouštění odpadních vod do vod povrchových	SFŽP 100%
Poplatky za vypouštění odpadních vod do vod podzemních	Obec 100%
Platba k úhradě správy vodních toků a správy povodí	Správce vodního toku 100%
Odpady	
Poplatky za uložení odpadů	Obec 80% základní složka SFŽP 20% riziková složka u nebezpečných odpadů, jinak 100% obec

Poplatek za provoz systému shromažďování sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů	Obec 100%
Poplatek na podporu sběru, zpracování, využití a odstranění vybraných autovlaků	SFŽP 100%
Obaly	
Registrační a evidenční poplatek dle zákona	SFŽP 100%

3.4.3 Obchodované emisní povolenky

Dalším důležitým nástrojem politiky životního prostředí jsou obchodovatelná emisní povolení. Efektivitu tohoto nástroje nalezneme v cílené oblasti, kde chceme snížit hladinu emisí. V naší právní úpravě se v energetice vztahují pouze na velké zdroje tepla a elektrické energie. Teplárny proto opakovaně poukazují na diskriminaci a zastávají názor, že je tento nástroj demotivující k snižování emisí a pouze zatěžuje výrobce. Také se tímto zvyšují ceny tepla. Objem emisí daný oblastním cílem je rozdělen formou alokace emisních povolení, buď bezplatně, nebo formou aukcí. Aukce je tržním nástrojem motivující znečišťovatele definovat potřebu povolenek na základě předpokládaných objemů výroby. Motivací pro snížení emisí v rámci tohoto nástroje je, že podnik v případě snížení emisí může dále své emisní povolení prodat.

Velice významnou změnu přinese nová směrnice platná od roku 2016. Tato směrnice s sebou přinese přísnější omezení týkající se množství znečišťujících látek, které mohou velké průmyslové podniky a elektrárny vypouštět do ovzduší. Legislativa však umožňuje z důvodu velkých investic provést tzv. transformační plány a tuto směrnici aplikovat v časově delším horizontu a to od roku 2020. Výnosy z aukcí povolení se používají opět k environmentálním účelům. Odhaduje se, že do roku 2020 by se částka měla pohybovat okolo 100 miliard Kč. Řada ekonomů s touto regulací nesouhlasí z důvodu netržního chování. Dle mého názoru mají ekonomové pravdu, ale v případě, že se prostředky zanechávají dále v oblasti životního prostředí, má tento nástroj smysl. Ovšem v případě, že regulativa je nastavena v celé Evropě jednotně, aby se zachovala konkurenceschopnost.

4. Ministerstvo životního prostředí [11]

Jak již bylo zmíněno, o ochraně naší přírody a krajiny myslí také ústavní zákon. Z toho vyplývá, že je nezbytné mít vytvořený systém pro kontrolu, tvorbu a aplikaci zákonů. Proto je vytvořeno Ministerstvo životního prostředí, jako důležitý a nedílný prvek vlády.

Ministerstvo životního prostředí (MŽP) bylo zřízeno 19. prosince 1989 zákonem ČNR č. 173/1989 Sb. k 1. lednu 1990 jako ústřední orgán státní správy a orgán vrchního dozoru ve věcech životního prostředí. Ministerstvo životního prostředí je ústředním orgánem státní správy a orgánem vrchního státního dozoru ve věcech životního prostředí. Jeho kompetence, postavení a působnost vyplývají ze zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky (kompetenční zákon) ve znění pozdějších předpisů. Za samozřejmost považuje Ministerstvo životního prostředí dodržování veškerých požadavků platné legislativy a dalších požadavků a závazků na ochranu životního prostředí, které se vztahují k jeho činnosti. Cílem působení ministerstva je maximální ochrana životního prostředí v souladu s udržitelným rozvojem společnosti a součástí jeho poslání je být příkladem environmentálně šetrného chování pro všechny subjekty - organizace i jednotlivce. Za samozřejmost považuje Ministerstvo životního prostředí dodržování veškerých požadavků platné legislativy a závazků na ochranu životního prostředí, které se vztahují k jeho činnosti. Níže jsou uvedeny některé projekty související s ministerstvem životního prostředí.

4.1 Nová zelená úsporám [12]

Program ministerstva životního prostředí zaměřený na úsporu energií a obnovitelné zdroje energií v bytových a rodinných domech. Program je zaměřený na podporu instalací zdrojů na vytápění s využitím obnovitelných zdrojů energie, ale také investic do energetických úspor při rekonstrukcích i v novostavbách. Další možné využití této podpory je v případě kvalitního zateplení rodinných domů a bytových domů, náhradou neekologického vytápění za nízkoemisní zdroje na biomasu a účinná tepelná čerpadla, instalace těchto zdrojů do nízkoenergetických novostaveb a také výstavba v pasivním energetickém standardu. Finanční prostředky pro tento program Česká republika získala prodejem tzv. emisních kreditů Kjótského protokolu o snižování emisí skleníkových plynů. Finance jsou rozděleny na 70% pro majitelé rodinných domů a 30% pro veřejné budovy.

Cílem programu je snížení nákladů na vytápění, případně na ohřev vody. Investice

se postupně vrátí, i když jsou jednorázové investiční náklady vysoké. Přínosem tohoto programu je snížení emisí CO₂ o 1,1 mil.tun, tedy o 1% všech českých emisí., úspora tepla na vytápění, vytvoření nebo udržení až 30-ti tisíc pracovních míst, zlepšení podmínek bydlení pro 250 000 domácností a zvýšení výroby tepla z obnovitelných zdrojů. Žádat o podporu mohou vlastníci a stavebníci rodinných a bytových domů, kteří dům využívají k bydlení nebo k poskytování bydlení třetím osobám.

5. Praktická část bakalářské práce

V oblasti vlivu státní správy na životní prostředí jsem se osobně seznámil s firmou, která díky svému projektu pozitivně přispívá k životnímu prostředí. Dobře fungující a prosperující projekt je propojen se státní správou neboť zde byly využity nenávratné finanční prostředky z ministerstva průmyslu a obchodu, a zároveň se díky státem nastavených limitů, provádí platby ze státního rozpočtu pro snížení negativního dopadu v ekonomice státu. Výsledkem zkoumání bude vlastní názor a zhodnocení významu státních investic do projektů obnovitelných zdrojů energií.

5.1 Bioplynová stanice SilEnergio spol. s.r.o. Dolní Dobrouč

V roce 1999 vznikla obchodní společnost SILYBA a.s. zapsána u Krajského soudu v Hradci Králové se sídlem v Dolní Dobrouči. Jejím hlavním předmětem podnikání byla zemědělská výroba včetně prodeje nezpracovaných zemědělských výrobků za účelem zpracování nebo dalšího prodeje, autodoprava a zemní práce. Rok 2009 byl pro společnost z pohledu vlastních podnikatelských aktiv zlomový. V předešlých letech napadla skot nebezpečná nákaza – paratuberkulóza. Z tohoto důvodu byla nařízena státními orgány (KVS, MZE) likvidace celého mléčného chovu skotu. Došlo k zákonnému finančnímu vyrovnání a faktem bylo, že to společnosti ekonomicky pomohlo. Tříleté léčení skotu bylo velice nákladné. Touto likvidací byl ukončen hlavní výrobní program společnosti a to produkce mléka. Bylo rozhodnuto tento program prozatím neobnovovat a to v závislosti na současné vysoké finanční náročnosti této obnovy. Jednalo by se hlavně o zakoupení menšího počtu skotu s orientací na masný typ, v průběhu několika let sledovat situaci v možném výskytu nemocí na pozemcích firmy a rozhodnutí k návratu k mléčnému skotu provést až po tomto monitoringu. V návaznosti na současné možnosti investic do obnovitelných zdrojů energie se společnost rozhodla k výstavbě bioplynové stanice. Vzhledem k urychlení celého procesu, s možností využití dotačních programů, založila SILYBA a.s. dceřinnou společnost SilEnergio, spol. s.r.o., kde postupně vložila finanční prostředky pro základní kapitál této společnosti, jako podmínku možnosti spoluúčasti financování celého investičního projektu k úvěrům od bankovních ústavů. Společnost SilEnergio je 100% dcerou společnosti SILYBA a.s. Založena v únoru roku 2009 a tak mohla využít podání registrační a posléze plné žádosti na dotaci ve výši 30% z programů OPPI Eko-Energie u Ministerstva průmyslu a obchodu. Téhož roku společnost zahájila realizaci a v roce následujícím spustila bioplynovou stanici o plném výkonu 500kWh. Společnost měla již povolení k připojení 750kWh. Bioplynová

stanice v Dolní Dobrouči je realizována v souladu s:

- konceptem snižování emisí a imisí Pardubického kraje, zejména s Programem snižování emisí Pardubického kraje, Programem ke zlepšení kvality ovzduší a s Programem ke snížení emisí skleníkových plynů
- plánem odpadového hospodářství Pardubického kraje, jakožto technologie naplňující cíl: Snížit hmotnostní podíl biologicky rozložitelných komunálních odpadů uložených na skládky. Tento cíl vychází z implementace směrnice Rady EU 1999/31/EEC
- Územní energetickou koncepcí Pardubického kraje
- závazek ČR dosáhnout 8% podíl elektřiny z obnovitelných zdrojů energií na celkové spotřebě elektřiny
- plněním úkolů z implementace směrnice Rady EEU 91/676/EEC (Nitrátová směrnice)

Hlavním cílem projektu je:

- rozvinout podnikání se zaměřením na výrobu elektrické energie z obnovitelných zdrojů. Snížit tak závislost státu na částečně dovážených fosilních palivech a na jaderných zdrojích, což naplňuje cíle a strategii Operačního programu „Podnikání a inovace“ a programu „Efektivní energie v letech 2007-2013, Operačního programu Životní prostředí v letech 2007-2013 a Programu rozvoje venkova v rámci osy III.
- Podpořit podnikatelské aktivity a vytvořit nové pracovní příležitosti v oblasti s vysokou nezaměstnaností
- Zavést vyspělé technologie do výrobního procesu k zvýšení technické úrovně podniku a zvýšení přidané hodnoty svých výrobků
- Diversifikovat činnost a tím dlouhodobě zajistit ekonomickou stabilitu společnosti SilEnerg, s.r.o. a společnosti SILYBA a.s., jako dodavatele biomasy
- Naplňovat závazek státu na zvýšení podílu výroby elektrické energie z obnovitelných zdrojů

5.2 Popis projektu

Projekt řeší diversifikaci finančních zdrojů zemědělského subjektu. Vedení podniku tak reagovalo na nepříznivou situaci výkupních cen zemědělských produktů živočišné i rostlinné výroby. Současně využívá státního programu podpory výroby energií z obnovitelných zdrojů a vytváří prostor pro ekonomické využití stávajících kapacit a lidských zdrojů. Česká republika prostřednictvím Ministerstva zemědělství a průmyslu a obchodu dotuje výstavbu výroben energie z obnovitelných zdrojů ve výši 30% investičních nákladů. Tím je umožněno stavbu realizovat a dosáhnout dobré návratnosti vložených investic.

Silyba a.s. uvolnila část svých osevních ploch na pěstování energetické biomasy (senáží a siláží), která budou sloužit jako základní zdroj energie pro bioplynovou stanici. Další energii poskytují výstupy živočišné výroby, které se společně s biomasou zhodnocují a využívají jako kvalitní hnojivo s vysokým obsahem NPK. Bioplynová stanice je postavena ve stávajícím areálu podniku Silyba a.s. Farma disponuje dostatečným prostorem pro umístění fermentačních a nefermentačních nádrží i zásobníků na výstupní suroviny a výstupní produkty. Elektrické generátory bioplynové stanice mají souhrnný elektrický výkon 500 kW. Bioplynová stanice se skládá ze vstupní betonové jímky tekutých vstupů, tzn. silážních šťáv, kejdy nebo provozní vody, kde se shromažďují tekuté vstupy ze všech stájí před transportem do fermentorů, dále ze zateplených betonových kruhových fermentorů, strojovny s kogeneračními jednotkami o celkovém výkonu 500 kW, transformátoru a vlastního připojení k elektrické síti. Ze zásobníku kejdy se čerpá kejda čerpadlem do fermentoru, kde se míchá s další biomasou (siláž, senáž). Fermentory jsou zateplené extrudovaným polystyrenem a vytápěné odpadním teplem z kogeneračních jednotek. Pro zajištění anaerobní fermentace probíhá při teplotě 43 st. C. Strop nádrží je tvořen dřevěnou konstrukcí stropu složenou z trámů a desek a elastickým gumotextilovým plynojemem, který je tvořen ze speciální membrány. Dřevěný strop rozděluje fermentor na dvě části, kdy v jedné je umístěna fermentující hmota a v druhé vytvořený bioplyn. Strop zabraňuje vniknutí gumotextilové folie do fermentující hmoty v případě snížení tlaku bioplynu ve fermentoru. Z plynojemu je bioplyn o průměrném obsahu 54% metanu veden potrubím do strojovny. Zde je použit jako palivo k pohonu kogeneračních jednotek, které vyrábějí elektrickou energii. Kogenerační jednotka je tvořena pístovým diesellovým motorem a synchroním generátorem.

5.3 Materiálové a surovinové vstupy pro zajištění provozu BPS

Suroviny jsou používány ze zemědělské produkce a odpadů z provozu stájí hovězího dobytka a výkrmu drůbeže, které mají zemědělský charakter. Dalšími druhy surovin je kukuřičná a travní senáž. Pro efektivní stability provozu je nutné dodržovat určité procentní dávkování s co nejmenšími odchylkami. Denní celková dávka představuje cca 27,4 t suroviny. Současně po procesu fermentace organické hmoty se vyvíjí plyn v množství cca 7739 m³. Ten je nutné skladovat do období možného přehnojování a hnojení, tj. cca 6 měsíců. Skladovací kapacita je nutná o celkové velikosti nádrží 4239 m³. Většina materiálů je do bioplynové stanice dopravována traktorem s návěsem, pouze močůvka se čerpá ze vstupního zásobníku. Na konci fermentačního procesu vzniká digestát, který se využívá ke hnojení. Bioplynová zemědělská stanice vyprodukuje ročně cca 700 m³ zfermentovaného digestátu v průměru s 12% sušinou. Vzhledem k vysokému NPK a výbornému hnojivému účinku, je veškerá hmota aplikována na zemědělské pozemky.

5.3.1 Elektrická energie

Je zajišťována nákupem na základě smlouvy z rozvodné sítě ve stávající trafostanici od energetické společnosti ČEZ Prodej, s.r.o. pro potřebu technologií používaných v areálu fy SILYBA a.s.. Pro nákup elektrické energie platí cenové ujednání, kde sazba za jednotku je nižší než cena obvyklá – chráněný zákazník. Prodej nakoupené elektrické energie cizím subjektům je nemožná. Pro prodej je určená energie pouze z kogeneračních jednotek.

5.3.2 Teplo

Produkováno teplo bioplynové stanice je využíváno pro samotný fermentační proces, (cca 23%), další využití bude v budoucnu v dalších technologiích. Odběratelem vyrobeného odpadního tepla je společnost investora, na jejichž pozemcích je zařízení postaveno.

5.3.3 Bioplyn

Hlavním produktem, na kterém je založen celý podnikatelský plán jsou energie vyráběné spalováním bioplynu. Primárním zájmem investora je vyrábět a prodávat elektřinu. Samotné připojení do rozvodné veřejné sítě, dodávka elektřiny z OZE je legislativně ošetřena, zajištěna a tím tedy je zajištěn i odbyt. Výroba elektřiny z obnovitelných zdrojů energie je v České republice legislativně ošetřeno výše zmíněnými zákony. Norma stanovuje dva typy výkupních cen:

- pevné ceny
- zelené bonusy

Výrobce elektřiny se může vždy jednou ročně rozhodnout jakým způsobem bude elektřinu prodávat. Významná podpora pro plánování investic je patnáctileté období, pro které je výkupní cena garantována. Ceny stanovuje Energetický regulační úřad. Výkup zajišťuje územně příslušný provozovatel distribuční soustavy podle zvláštního právního předpisu.

Výsledky měření za provoz bioplynové stanice od srpna 2010 do února 2013

Vstupy

	2010	2011	2012	2013	celkem
Siláž kuk.q	17280	27733	33621	10747	89381
Senáž q	14383	51636	55203	12080	133302
Obilí q	0	768	788	123	1679
Chl.mrva/q	5399	20157	23837	4300	53693

Výstupy

	2010	2011	2012	2013	celkem
Hrubá výroba – kW	1519414	4338067	4329123	1036286	1122280

Aritmetický průměr účinnosti motorů je 96,86 %.

5.4 Analýza projektu

Při analýze se zaměříme na environmentální hodnocení projektu, s porovnáním na stav před realizací a po určité době chodu bioplynové stanice. Zhodnotíme přínosy pro obec a zároveň přínosy pro stát a jeho občany. Zaměříme se také na příležitosti, které může projekt přinést a zároveň na hrozby, které by mohly nastat.

5.4.1 Energetický audit

Primární posláním projektu je tvorba energie z obnovitelných zdrojů s cílem pozitivního vlivu na životní prostředí. Firma má vypracovaný energetický audit a vyhodnocení z hlediska životního prostředí. Kvantifikuje se zátěž životního prostředí, vyplývajícího z technického řešení. Jedná se o množství emisí tuhých znečišťujících látek: SO₂, Nox a CO v místě realizace. Dále se výpočet zaměřuje na primární zdroje energie, což se určuje převažující vliv a to připadající na elektrickou energii, která vzniká jako přebytek a prováděn její prodej do rozvodné sítě. Je to také náhrada za tepelnou energii – využití odpadního tepla pro vytápění areálu nebo využití pro technologie dosoušení zemědělské produkce apod. Výpočet je tedy součet zvýšení emisí v místě spalování bioplynu a snížení emisí z elektriny – systémové zdroje a náhrada za stávající zdroj tepelné energie:

Tabulka environmentálního vyhodnocení

Znečišťující látka	Výchozí stav (t/rok)	Stav po realizaci (t/rok)	Rozdíl (t/rok)
Tuhé látky	0,373	0,000	-0,373
SO ₂	7,038	4,344	-2,694
NOX	5,985	6,994	1,099
CO	0,566	9,086	8,520
Org.látky	0,445	2,099	1,654
CO ₂	4 674,138	0,000	-4 674,138

Energetický audit technologického celku - bioplynové stanice SilEnerg 500 kW, Dolní Dobrouč

Je zřejmé, že technické řešení bioplynové stanice je doporučeno následujícího ekologicky šetrného provozu, využívajícího hmoty organického původu, a to především vlastní, dodávané z nejbližšího okolí. Z výpočtů je viditelné jaké má zařízení pozitivní výsledek u látky CO₂. Výsledkem tohoto šetření je ekologický přínos provozu stanice k danému množství vyrobené elektrické energie a tepla.

5.4.2 Přínos pro obec

Hlavní otázky pro hodnocení fungování bioplynové stanice v obci jsou především ekonomické, zaměstnanost, stav provozu automobilní či speciální techniky po místních komunikacích a následné možné příležitosti či zlepšení pro občany v budoucnu.

Při analýze přínosu pro obec bylo provedeno osobní šetření.

Ekonomický přínos stanice v obci

V této otázce se muselo zohlednit, že zanikla živočišná produkce a vznikl podnikatelský záměr v jiném, avšak podobném směru. Mohl se zde zohlednit pouze rozdíl mezi těmito obdobími. Při šetření se zjistilo, že k rozdílným změnám nedošlo. Důvodem však je, že projekt je financován z cizích zdrojů a doba návratnosti je vypočítaná na dobu 6 let. Proto vyšší přínos pro obec se předpokládá po této době, kdy se zvýší zisk firmy a tím se zvýší daňové odvody z příjmu právnických osob. S ekonomickým stavem v obci je nedílnou součástí zaměstnanost.

Porovnání počtu zaměstnanců před a po realizaci bioplynové stanice: (Počty jsou udávány jak za firmu SilEnerg, spol.s.r.o. tak za firmu Silyba a.s.)

Před realizací.....36 zaměstnanců

Po realizaci.....24 zaměstnanců

Lze říct, že v současné době není bioplynová stanice ekonomickým přínosem pro obec. Zaměstnanost se snížila o 33%. Nutné je však připomenout situaci výše popsanou, že firma byla v době chovu skotu v kritické situaci z důvodu nemoci zvířat. Otázkou také zůstává, jaký dopad by mělo opětovné založení chovu a následné podnikání v tomto směru. Vliv by měli také výkupní ceny masa, mléka apod., ale hlavně zde převažovalo riziko zániknutí firmy.

Stav provozu automobilní a speciální techniky po místních komunikacích

Provoz techniky po místních komunikacích se mírně zvýšil. Příčinou je navýšení obdělávané plochy, ale hlavně změna druhů zemědělských plodin. Došlo ke snížení pěstování obilí a zvýšila produkce senáže, to má za následek častější sekání a svážení. Pro místní obyvatele to nemá výrazný vliv. Také došlo k částečné obnově vozového parku a firma investovala do nové techniky. Z tohoto důvodu nelze zvýšení provozu vyhodnotit jako zhoršení vlivu pro životní prostředí.

Příležitosti pro obec

Lze předpokládat zvýšení ziskovosti firmy. V takovém případě firma provede investici do rekonstrukce budov a okolních příjezdových cest. Pro obec to bude mít pozitivní vliv, co se týká vzhledu obce, ale také zvýšení zaměstnanosti.

5.4.2 Náklady státu

Firma získala formou dotace od ministerstva zemědělství 30% z celkových nákladů na vybudování bioplynové stanice. Částka je ve výši 15 mil Kč.

Touto částkou se státní správa přímo podílela na realizaci projektu. Další podporou ze strany státu byly zákony, které umožňovali tento druh podnikání, který má pozitivně přispívat ke zlepšení stavu životního prostředí. Zákony nejen pozitivně k životnímu prostředí, ale také pozitivně působící na ekonomickou stránku několika málo společností, kteří se zabývají výrobou energií z obnovitelných zdrojů. Pozitivně proto, že stát uzákonil povinný výkup energií od výrobců. Tento výkup provádí operátor trhu OTE a.s. na základě cen, které každoročně vydává Energetický regulační úřad. Ten vydává tzv. Cenové rozhodnutí a na základě toho dostávají výrobci energií zapláceno.

Když se podíváme na cenové rozhodnutí pro rok 2013, zjistíme, že stanovený zelený bonus pro energii vyrobenou z plynu v bioplynových stanicích je 3060,-Kč za MWh. Tzn., že bioplynové stanici v Dolní Dobrouči bylo za 1. čtvrtletí roku 2013 vyplaceno na Zeleném bonusu 3 171035,- Kč. V této částce není přímo od státu zahrnuto nic. Ale nepřímo se stát resp. Ministerstvo financí, na částce podílí ročním příspěvkem na výrobu všech energií z obnovitelných zdrojů 9,7 mld Kč. Nutné vzít v úvahu, že se od částky musí odečíst daň, která byla stanovena výrobcům energie ze slunečního záření. Je to 6 – 7 mld Kč. V předchozím textu, konkrétně v grafu č. 1 je uveden trend růstu částky, kterou zaplatí odběratelé za každou MWh vyrobenou z obnovitelných zdrojů. Za rok 2013 je to 685,- Kč. Výši této částky mohou být spotřebitelé energií rádi, protože zatím stát zmírňuje cenovou zátěž, právě příspěvkem plynoucím z Ministerstva financí. Zvyšováním cen energií neznamena jen snížení reálných příjmů domácností, ale hlavně zvyšování nákladů firmám a tím brzdění ekonomiky. Může to mít za následek odliv velkých korporací do zahraničí a jiné důsledky.

Závěr

Největší domácí producent elektrické energie ČEZ – argumentuje, že ČR je pro nedostatek prvotních energetických zdrojů čistým dovozcem energií. Energetická závislost na dovozu surovin (ropa, plyn) činí zhruba 50%. Je přitom evidentní, že i těžba energetických surovin má negativní dopad na životním prostředí. Pokud by tudíž stejný princip přijaly i ostatní státy, znamenalo by to pro ČR energetický kolaps. Zásadní otázkou je, jaký je vnitřní potenciál energetiky pro další snižování emisí CO₂ a dalších znečišťujících látek. Negativní dopad energetiky na životní prostředí je ve velké míře spojen se stávajícím energetickým mixem palivo-energetických zdrojů, kde výrazně převažují tuhá paliva. Prvním krokem je bezesporu změna právě ve zmiňovaném energetickém mixu ve smyslu v dalším snižování podílu tuhých paliv. Když vezmeme v potaz pouze obnovitelné zdroje energií, Česko se zavázalo, že v roce 2010 bude v celkové výrobě elektrické energie využívat 8,3% zdrojů obnovitelných. To splnilo. Do roku 2020 to má být 13%.

Při hodnocení stavu životního prostředí před rokem 1989 a nyní, jsme zjistili, že skutečně došlo k výrazným pozitivním změnám. Příčinou toho bylo zřízení ministerstva a následných investic, které postupně plynuly na sanaci a obnovu životního prostředí, které po době centrálně plánované ekonomiky nebylo v dobrém stavu. Investice se také postupně dostávaly do modernějších technologií, které nemají na ovzduší negativní vlivy. Zároveň stát vkládal finanční prostředky do různých programů, které přinesly nemalé úspory na spotřebě energií. Hlavním projektem je Zelená úsporám. Intervence do této problematiky lze hodnotit kladně.

Legislativa v oblasti životního prostředí je vypracovaná v soustavě mnoha zákonů a vyhlášek, které se stávají občas nepřehledné. S tím spojená politika, která je zaměřena hlavně na nástroje, které pozitivně působí na čistotu ovzduší, půdy a na celkový stav ekologie. Je důležité tyto nástroje nastavovat v míře takové, aby se nezvyšoval negativní vliv na ekonomiku jednotlivých odvětví a tím na ekonomiku celého státu. Proto vznikají rozpory mezi těmito veličinami a bývá otázkou na kterou stranu vah se přiklonit. Vždy se musí hledat správný kompromis. K tomu jsem ve své práci zvolil obnovitelné zdroje energií, které jsou ovlivnitelné hlavně ze strany státu.

Právě praktická část této práce je zaměřena na oblast obnovitelných zdrojů energií, které by bez zásahu státu nemohly existovat v takovém rozsahu jako tomu je právě u nás v České republice. Jako příklad jsem vybral bioplynovou stanici na výrobu elektrické energie, která vznikla jen díky podpoře státu přímo dotací a která funguje jen díky schválené

legislativě. Výsledkem mého průzkumu a zjištění je, že skutečně tento projekt pozitivně působí na ovzduší, ale jen v případě ohledu na výrobu energie. Tzn., že se zohledňuje přínos snížení emisí vyrobené daného množství oproti jiným výrobám energií, zejména výrobou pomocí tuhých paliv. Výhodou bioplynové stanice proti fotovoltaickým elektrárnám je v případě dobrého fungování stálá výroba energie. U fotovoltaiky je kolísavý stav zapříčiněn meteorologickými podmínkami. Co se týká provozu bioplynové stanice, bylo zjištěno, že tady žádný pozitivní vliv na životní prostředí není. Lze říct, že není horší, ale jen z důvodu fungování firmy v zemědělské výrobě v době před tímto projektem. Pro obec bioplynová stanice nemá zásadní vliv. Ani co se týká zaměstnanosti a v současné době ani příjmů. Snad jen při průzkumu bylo zjištěno, že je v obci menší zápach. Otázky, které zůstaly nezodpovězeny jsou v oblasti podpory státu zemědělské výroby. Ani ne tak podpory státu, jako otázky podpory zemědělské výroby v okolních státech, které mají rozdílně nastavené parametry a tím jsou konkurenceschopnější. To je také hlavní důvod firmy, proč zvolila tuto formu podnikání.

Jak jsem výše uvedl, v současné době je energie vyrobená z obnovitelných zdrojů zhruba na 11% z celkového množství spotřeby v ČR. Když bychom provedli celkový součet nákladovosti státu, resp. občanů v naší zemi za podporu v této problematice, myslím si, že je to drahá cesta, která nikam nevede. Podle mého názoru je již dnešní úprava legislativy racionálním řešením, ale přesto by měl být vytvořen ještě přísnější model výroby energie. A to tak, aby vyrobená energie byla spotřebována výrobcem a přebytky vykoupeny za ještě nižší cenu, než která je prodejní. Nedostatky by byly kompenzovány spotřebou energie z rozvodné sítě. Věřím, že by tento mechanismus nebyl žádnou zátěží pro stát a také by se do reálné ekonomiky dostalo více finančních prostředků a tím zvýšil produkt. Výsledkem mé práce je zjištění, že díky mechanismu, který je u nás nastaven, se podporuje malá skupina lidí (ve většině případů i neznámých), které provozují projekty, které zásadní vliv na životní prostředí nemají.

Použitá literatura

- [1] KLAUS, Václav. Modrá, nikoli zelená planeta. Praha: Dokořán, 2009. 216 s. ISBN: 978-80-7400-308-0
- [2] BÍZKOVÁ, Rút. Životní prostředí v České republice v letech 1989 – 2004. Praha: CENIA, 2005. 224 s. ISBN: 80-85087-56-1
- [3] TOŠOVSKÁ, Eva; SIDOROV, Egor; RISTELOVÁ, Iva a kol. Makroekonomické souvislosti ochrany životního prostředí. Praha: C.H.Beck 2010. 202 s. ISBN: 978-80-7400-308-0
- [4] DAMOHORSKÝ, Milan. Právo životního prostředí. Praha: C.H.Beck 2007. 656 s. ISBN: 978-80-7179-498-1

Právní normy:

- [5] Ústavní zákon č.1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- [6] Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů
- [7] Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů
- [8] Zákon č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie, ve znění pozdějších předpisů
- [9] Zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů

Internetové zdroje:

- [10] CENIA. Poplatky a daně v ochraně životního prostředí. [online] 30. 12. 2012 [10. 4. 2013] dostupné: <<http://www1.cenia.cz/www/node/57>>
- [11] Ministerstvo životního prostředí. Historie a poslání MŽP. [online] [10. 4. 2013] dostupné: <<http://www.mzp.cz/cz/ministerstvo>>
- [12] Zelená úsporám. Popis programu. [online] [10. 4. 2013] dostupné: <<http://www.zelenausporam.cz/sekce/470/popis-programu/>>
- [13] Nature. Natura 2000. [online] [10. 4. 2013] dostupné: <<http://www.nature.cz/natura2000-design3/sub-text.php?id=2102>>
- [14] KRÍŽ Ladislav, ČEZ, Regulovaná část ceny – růst vlivem OZE. [online] 1. 12. 2012 . [10. 4. 2013] dostupné: <<http://www.cez.cz/cs/pro-media/tiskove-zpravy/4062.html>>

Použité zkratky

EHS

Evropské hospodářské společenství - anglicky European Economic Community, mezinárodní organizace založená 1957 (s účinností od 1958) Římskou smlouvou. Zakládajícími členy Belgie, Francie, Itálie, Lucembursko, Nizozemí a Spolková republika Německo Irsko a Velká Británie, 1981 Řecko, 1984 Portugalsko a Španělsko. Cílem seskupení bylo, 1973 přistoupily Dánsko, postupné vytvoření celní unie, společného trhu a v konečné fázi hospodářské a měnové unie.

NPK

je kombinované hnojivo obsahující v lehce přijatelné formě všechny tři makroprvky: dusík, fosfor a draslík. Hnojivo má podobu bělavých až tmavě hnědých granulí. Hnojivo je povrchově upraveno proti spékavosti a je dodáváno tradičně ve vysoké kvalitě.

OZE

obnovitelné zdroje energií - nefosilní přírodní zdroje energie, jimiž jsou energie větru, energie slunečního záření, geotermální energie, energie vody, energie půdy, energie vzduchu, energie biomasy, energie skládkového plynu, energie kalového plynu a energie bioplynu

BPS

bioplynová stanice – zařízení pro výrobu elektrické energie, kde se ze surovin (mrva, senáž, siláž) řízené anaerobní fermentací tvoří plyn, který se následně spaluje.

MZE

Ministerstvo zemědělství

KVS

Krajská veterinární stanice

Schéma bioplynové stanice

